ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ Πόσο αλήθεια είναι ότι «τρώμε από τα έτοιμα»

Πηγή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ **Σελ.:** 45,52-53 **Ημερομηνία έκδοσης:** 31-05-2026

Αρθρογράφος: **Επιφάνεια:** 2478.04 cm² **Κυκλοφορία:** 14860

Θέματα: ΙΟΒΕ

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ

Πόσο αλήθεια είναι ότι «τρώμε από τα έτοιμα»

Καταναλώνουμε περισσότερο από το εισόδημά μας. Η στατιστική δείχνει πως «τρώμε από τα έτοιμα» και ότι η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα με αρνητική αποταμίευση στην Ε.Ε. Και κάπου εκεί σταματά η στατιστική, ξεκινούν οι... ελληνικές ιδιαιτερότητες και μπαίνει στην εξίσωση η φοροδιαφυγή. Δεκαπέντε χρόνια εάν τρώγαμε από τα έτοιμα, θα είχαν εξαντληθεί, λένε οικονομολόγοι.

• Τα αποταμιευτικά και επενδυτικά προγράμματα των ασφαλιστικών.
Σελ. 8, 9

Μύθοι και αλήθειες για την αρνητική αποταμίευση

Δεκαπέντε χρόνια εάν τρώγαμε από τα έτοιμα, θα είχαν εξαντληθεί, λένε οικονομολόγοι – Το «μαύρο» χρήμα δεν καταγράφεται, αλλά γίνεται σπίτια ή καταναλώνεται

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Οι Ελληνες καταναλώνουμε περισσότερα από το εισόδημά μας, με άλλα λόγια «τρώμε από τα έτοιμα», ήταν –και δικαίως– τα σχόλια, μετά τη δημοσίευση, την περασμένη εβδομάδα, από το Euronews, στοιχείων του ΟΟΣΑ για το κρίσιμο μέγεθος της αποταμίευσης, δηλαδή του ποσοστού του καθαρού διαθέσιμου εισοδήματος που δεν καταναλώνεται. Σύμφωνα με αυτά, η Ελλάδα ήταν η μοναδική χώρα με αρνητική αποταμίευση -9,3%, έναντι θετικού μέσου όρου 8,1% στην Ευρωπαϊκή Ενωση.

Η εικόνα δεν είναι άγνωστη, βεβαίως. Συστηματικά τα τελευταία πολλά χρόνια η Ελλάδα εμφανίζει αρνητικό ή χαμηλό θετικό ποσοστό αποταμίευσης. Στα στοιχεία του ΟΟΣΑ (που μετρούν την αποταμίευση ως ποσοστό του ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος) το αρνητικό πρόσημο είναι μόνιμο από το 2010. Στα στοιχεία της Eurostat (διαφέρουν από του ΟΟΣΑ) το αρνητικό πρόσημο ξεκινάει από το 2012 και συνεχίζεται σταθερά, με εξαίρεση τη διετία της COVID, που έγινε οριακά θετικό. Για το 2024 η Eurostat καταγράφει ποσοστό αποταμίευσης -2,51% για την Ελλάδα, έναντι μέσου όρου της Ευρωζώνης 15,5% και της Ε.Ε. 14,36%. Η μόνη άλλη χώρα με οριακά αρνητικό πρόσημο, -0,92%, ήταν η Ρουμανία. Την πρώτη θέση κατέχει η Γερμανία με ποσοστό αποταμίευσης 20,04%, ενώ οι Γάλλοι αποταμιεύουν το 17,93% του ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματός τους. Στην Πορτογαλία, με την οποία συνήθως συγκρινόμαστε, το ποσοστό είναι 12,53%.

Η παραοικονομία παραμένει σε υψηλά επίπεδα στην Ελλάδα. Σύμφωνα με μελέτες, είναι από 50 δισ. έως 90 δισ. ευρώ.

Οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι το χαμηλό ποσοστό αποταμίευσης ροκανίζει τη δυνατότητα χρηματοδότησης επενδύσεων από εγχώριους πόρους και άρα την ασφαλή αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διογκώνεται, καθώς γίνεται απαραίτητη η προσφυγή σε ξένα κεφάλαια.

Στην πραγματικότητα, ωστόσο, κρίσιμος παράγοντας πίσω από την αρνητική αποταμίευση, όπως προκύπτει από τις αναλύσεις των οικονομολόγων, δεν είναι τόσο η «ανέχεια» των Ελλήνων, όσο η παραοικονομία. Δεδομένου ότι η αποταμίευση είναι η διαφορά μεταξύ του καθαρού διαθέσιμου εισοδήματος και της κατανάλωσης, όταν το εισόδημα υποεκτιμάται, υποεκτιμάται και η αποταμίευση. Βεβαίως η ΕΛΣΤΑΤ στην εκτίμηση του ΑΕΠ συνυπολογίζει ένα μέγεθος παραοικονομίας, αλλά δεν είναι σαφές πόσο ακριβής είναι η μέτρησή της, επισημαίνουν οι οικονομολόγοι.

Επιπλέον, η παραοικονομία παίζει ρόλο και στην αποταμιευτική συμπεριφορά των Ελλήνων: το αδήλωτο στην εφορία εισόδημα δεν κατευθύνεται σε τραπεζικούς λογαριασμούς, σημειώνουν, όσο στην κατανάλωση ή σε άλλους προορισμούς, που δουλεύουν επίσης με «μαύρο» χρήμα, όπως η οικοδομή.

Παρά τα σχετικά πρόσφατα μέτρα ελέγχου της παραοικονομίας στον τομέα της κατανάλωσης (με τα POS), η παραοικονομία παραμένει υψηλή: 20,9% του ΑΕΠ σύμφωνα με τον μετριοπαθή υπολογισμό του ΚΕΠΕ, έως 36% σύμφωνα με εκτιμήσεις των καθηγητών Φραντσέσκο Παπαντά και Κένεθ Ρόγκοφ (Rethinking the Informal Economy and the Hugo Effect). Δηλαδή, είναι από 50 δισ. έως 90 δισ. ευρώ.

Οπως υποστηρίζει ο καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και σύμβουλος διοίκησης της Τράπεζας της Ελλάδος Δημήτρης Μαλλιαρόπουλος, «η αρνητική αποταμίευση είναι μια εκτίμηση, η οποία μπορεί να οφείλεται στο ότι δεν μετράμε κάτι σωστά».

«Στην ελληνική οικονομία», λέει, «έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό αυτοαπασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών, οι οποίοι δεν δηλώνουν τα εισοδήματά τους. Πρέπει να εκτιμηθεί σωστά ποιο είναι το μη δηλωθέν εισόδημα για να βρούμε το ύψος της αποταμίευσης». Σύμφωνα με τον ίδιο, το ότι οι αποταμιεύσεις στην Ελλάδα είναι αρνητικές δεν εξηγείται λογικά. Δεδομένου ότι είναι μόνιμο σχεδόν φαινόμενο τα τελευταία 10-15 χρόνια, αν πράγματι ίσχυε, αυτό θα σήμαινε ότι «τρώμε από τα έτοιμα» όλα αυτά τα χρόνια. Ετσι, κάποια στιγμή θα έπρεπε ο πλούτος να μειωθεί, να δούμε τις τραπεζικές καταθέσεις μας να συρρικνώνονται. Στην πραγματικότητα, όμως, οι καταθέσεις αυξάνονται, λέει ο ίδιος. Αρα, δεν μπορεί να έχουμε πραγματικά αρνητικές αποταμιεύσεις. «Η αρνητική αποταμίευση είναι παζλ, γιατί είναι ενάντια στην κοινή λογική», λέει.

Από έναν εναλλακτικό τρόπο υπολογισμού της αποταμίευσης που έκανε ο ίδιος με βάση τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς, ο οποίος μετράει τη μεταβολή καταθέσεων, χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και επενδύσεων σε νέες κατοικίες μείον τα νέα δάνεια, προκύπτει ότι η αποταμίευση την περασμένη δεκαετία ήταν θετική, της τάξεως των 15 δισ. ευρώ τον χρόνο, περίπου 6,5% του ΑΕΠ, ένα ποσοστό πιο κοντά, αλλά και πάλι μακριά από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Πιθανώς η αλήθεια βρίσκεται στη μέση. Ο κ. Μαλλιαρόπουλος εκτιμά ότι το ποσοστό της αποταμίευσης είναι μεν χαμηλό, αλλά όχι αρνητικό.

Μια εξήγηση για το χαμηλό αυτό ποσοστό είναι, κατά τον ίδιο, το γεγονός ότι δεν υπήρχε μέχρι πρότινος κεφαλαιοποιητικό σύστημα από το οποίο να εξαρτάται η σύνταξη, όπως συμβαίνει στις άλλες χώρες. Η πολιτεία δεν δίνει φορολογικά κίνητρα ούτε για ασφαλιστικά προγράμματα συνταξιοδότησης. Η υπερβολική φορολόγηση της εργασίας δεν αφήνει, επίσης, πολλά περιθώρια για αποταμίευση. Ακόμη, τα χαμηλά επιτόκια καταθέσεων των τραπεζών δεν βοηθούν.

Δεκαπέντε χρόνια με αρνητικές αποταμιεύσεις δεν είναι κάτι που μπορεί να αγνοήσει η οικονομική πολιτική.

«Προφανώς οι αποταμιεύσεις είναι εξαιρετικής σημασίας για την πραγματοποίηση επενδύσεων, οι οποίες με τη σειρά τους είναι το πιο σημαντικό στοιχείο για τη μελλοντική ανάπτυξη», λέει ο Τάσος Αναστασάτος, επικεφαλής οικονομολόγος της Eurobank. Η άντληση κεφαλαίων από το εξωτερικό, είτε με άμεσες ξένες επενδύσεις είτε με άλλο τρόπο, εξηγεί, δεν είναι πάντα εφικτή, ενώ συχνά δεν αφορά τους κρίσιμους για την ανάπτυξη τομείς, και σε κάθε περίπτωση δεν αρκούν για να αναπληρώσουν πλήρως τις εγχώριες αποταμιεύσεις. Αρα, για ποιοτικές και επαρκείς επενδύσεις, η οικονομία χρειάζεται εγχώριους πόρους.

Στο ερώτημα γιατί η Ελλάδα έχει συστηματικά αρνητικό ή χαμηλό θετικό πρόσημο στις αποταμιεύσεις, ο κ. Αναστασάτος λέει ότι ενδέχεται να υπάρχει θέμα ακρίβειας της στατιστικής εκτίμησης. Δηλαδή, αν και η ΕΛΣΤΑΤ προσαρμόζει τα δηλούμενα εισοδήματα για το μέγεθος της απόκρυψης, μπορεί η προσαρμογή να μην αντανακλά το πλήρες εύρος της παραοικονομίας.

Οι αποταμιεύσεις, εξηγεί ο κ. Αναστασάτος, δεν πρέπει να ταυτίζονται με τις τραπεζικές καταθέσεις, οι οποίες μπορεί να αυξάνονται, επειδή π.χ. τα νοικοκυριά πωλούν ακίνητα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία, όπως ομόλογα στο εξωτερικό. Το ποσοστό αποταμίευσης είναι μακροοικονομικό μέγεθος και ισούται με τη διαφορά μεταξύ της συνολικής κατανάλωσης και του συνολικού εισοδήματος.

Αποταμίευση και επενδύσεις ελληνικών νοικοκυριών

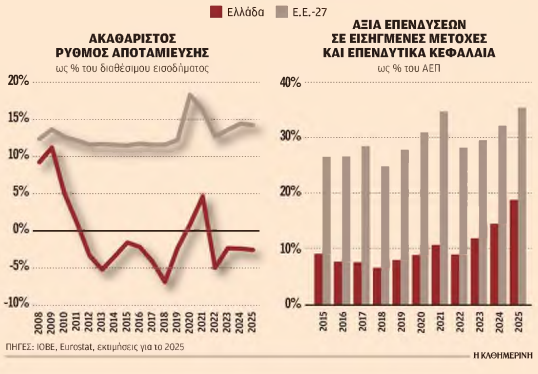

ΠΗΓΕΣ: ΙΟΒΕ, Eurostat, εκτιμήσεις για το 2025

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με βάση τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς, η αποταμίευση την περασμένη δεκαετία ήταν θετική, της τάξεως των 15 δισ. ευρώ τον χρόνο.

Οποια κι αν είναι η ακριβής στατιστική εικόνα, ασφαλώς το ποσοστό αποταμίευσης είναι χαμηλό, και στο ερώτημα γιατί συμπεριφέρονται έτσι τα νοικοκυριά ο κ. Αναστασάτος βάζει στην εικόνα ζητήματα δομής της οικονομίας. Επικαλείται μάλιστα και τη σχετική μελέτη που χρηματοδότησε η Eurobank και παρουσιάστηκε προ διετίας. «Στην ελληνική οικονομία υπάρχει ένα μεγάλο, μεγαλύτερο από την Ευρωπαϊκή Ενωση, ποσοστό αυτοαπασχολούμενων. Εδώ αντιστοιχούν σε περίπου 1/3 του εργατικού δυναμικού, ενώ σε άλλες χώρες στο 10%-15%. Αυτοί δεν αποταμιεύουν επαρκώς γιατί τα εισοδήματά τους σε μεγάλο ποσοστό είναι "μαύρα" και δεν μπορούν να τα δικαιολογήσουν και να τα βάλουν στην τράπεζα. Τα καταναλώνουν. Μια μορφή χρηματοοικονομικής αποταμίευσης για πολλούς είναι τα σπίτια».

Κατά τον ίδιο, υπάρχει κι ένα πολιτιστικό θέμα. Πιθανώς οι αξίες έχουν αλλάξει σε σχέση με τη δεκαετία του 1960, για παράδειγμα, όταν τα ποσοστά αποταμίευσης ήταν κανονικά και συμβάδιζαν με τα ευρωπαϊκά, ενώ σήμερα, με υψηλότερα πραγματικά εισοδήματα σε σχέση με τότε, η αποταμίευση των νοικοκυριών είναι αρνητική.

Οι πολιτικές ενίσχυσης των αποταμιεύσεων που έχουν συζητηθεί κατά καιρούς περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση του οικονομικού αναλφαβητισμού, ένα θέμα με το οποίο ασχολείται η Τράπεζα της Ελλάδος. Οι οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι θα βοηθούσε η παροχή κινήτρων εκ μέρους της κυβέρνησης για αποταμιεύσεις π.χ. σε ασφαλιστικά συνταξιοδοτικά προγράμματα.

ΑΠΟΨΗ

Κίνητρα για αποταμιευτικούς και επενδυτικούς λογαριασμούς

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ**

Ακόμη κι αν τίθενται ζητήματα ακρίβειας των επιμέρους μετρήσεων, η χαμηλή αποταμίευση είναι βασικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας και υπονομεύει τις προοπτικές ισχυρής ανάπτυξης της. Υπάρχουν δύο πρόσθετα συνδεδεμένα προβλήματα. Πρώτον, πού κατευθύνεται η όποια αποταμίευση των νοικοκυριών, καθώς αυτή ιστορικά στήριξε την κατοικία, αλλά δεν δημιούργησε βάση αποδοτικών ρευστών διαθεσίμων. Δεύτερον, το χαμηλότερο του επιθυμητού επίπεδο ανάπτυξης της εγχώριας κεφαλαιαγοράς, που δεν υποστηρίζει επαρκώς την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Πρόσφατη μελέτη του ΙΟΒΕ, που στηρίχθηκε από τη Euronext Athens, αναλύει τα οφέλη που θα υπάρχουν από την υποστήριξη ενός σύγχρονου και απλού νέου συστήματος για αποταμιευτικούς και επενδυτικούς λογαριασμούς των νοικοκυριών. Σε εθελοντική βάση τα νοικοκυριά μπορούν να αποταμιεύουν μέρος του εισοδήματός τους, διατηρώντας τον έλεγχο, σε εγκεκριμένα προϊόντα της αγοράς, λαμβάνοντας φορολογική στήριξη εφόσον οι σχετικές επενδύσεις έχουν μια συστηματικότητα. Το αρχικό δημοσιονομικό κόστος μπορεί να είναι μικρό, καθώς η υποστήριξη κατευθύνεται κυρίως στα μεσαία εισοδήματα, αλλά αναμένεται σημαντική θετική επίδραση συνολικά στην οικονομία μεσοπρόθεσμα.

Στη μελέτη εκτιμώνται επίσης τα οφέλη από την υιοθέτηση ενός συστήματος τέτοιων αποταμιευτικών και επενδυτικών λογαριασμών ειδικά για παιδιά, με την άμεση στήριξη του κράτους, συμπληρωματικά με τις επιλογές της οικογένειας και με πλήρη διάθεση του κεφαλαιοποιημένου ποσού με την ενηλικίωση του παιδιού. Εκτός από την υποστήριξη των παιδιών –σημαντικά διάσταση σε μια χώρα με δυσμενές δημογραφικό πρόσημο– μια τέτοια πρωτοβουλία υποβοηθά ουσιαστικά την ενίσχυση του χρηματοοικονομικού αλφαβητισμού και συνδέει τη χώρα με την πρωτοβουλία της Ε.Ε. για Ενωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων. Τέτοιες προτάσεις μπορούν να αποτελέσουν κρίσιμο κρίκο ώστε συνολικά το φορολογικό και ασφαλιστικό σύστημα της χώρας να ενισχύει τη συστηματική εργασία και αποταμίευση. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση ενίσχυσης για τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας.

Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πηγή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ **Σελ.:** 45,52-53 **Ημερομηνία έκδοσης:** 31-05-2026

Από τις ασφάλειες ζωής στις επενδύσεις

Το 50,2% της παραγωγής των ατομικών ασφαλίσεων προέρχεται από επενδυτικά ασφαλιστικά προγράμματα

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Από τα συνολικά νέα ασφάλιστρα ύψους 870,4 εκατ. ευρώ το 2025, τα 768,6 εκατ. ευρώ αφορούσαν unit linked προϊόντα, δηλαδή σχεδόν το 88,3% των νέων εργασιών. Μάλιστα, περίπου το 46% της παραγωγής των ατομικών ασφαλίσεων πραγματοποιείται πλέον μέσω τραπεζικών δικτύων bancassurance, κάτι που συνδέεται άμεσα και με την ολοένα και μεγαλύτερη «τραπεζοποίηση» των ασφαλιστικών εργασιών.

Η ελληνική αγορά ασφαλίσεων ζωής αλλάζει χαρακτήρα. Από εργαλείο προστασίας της οικογένειας και μακροχρόνιας αποταμίευσης, μετατρέπεται ολοένα και περισσότερο σε αγορά επενδυτικών προϊόντων, όπου κυριαρχούν οι τοποθετήσεις κεφαλαίων μέσω τραπεζικών δικτύων και όχι η κλασική ασφαλιστική κάλυψη κινδύνου. Τα στοιχεία της Ενωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος για το 2025 αποτυπώνουν αυτή τη μετατόπιση. Τα επενδυτικά ασφαλιστικά προγράμματα, γνωστά ως unit linked, μονοπωλούν πλέον το ενδιαφέρον των ασφαλισμένων - επενδυτών, με τα συνολικά ασφάλιστρα αυτής της κατηγορίας να φτάνουν το 2025 στο 1,3 δισ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 50,2% της παραγωγής των ατομικών ασφαλίσεων.

Ακόμη πιο αποκαλυπτική είναι η εικόνα στις νέες εργασίες. Από τα συνολικά νέα ασφάλιστρα ύψους 870,4 εκατ. ευρώ το 2025, τα 768,6 εκατ. ευρώ αφορούσαν unit linked προϊόντα, δηλαδή σχεδόν το 88,3% των νέων εργασιών. Την ίδια στιγμή, οι νέες εργασίες στις παραδοσιακές ασφαλίσεις ζωής κατέρρευσαν στα 60,1 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας πτώση 55,8% μέσα σε ένα χρόνο.

Η εξέλιξη αυτή δείχνει ότι η αγορά δεν αναπτύσσεται πλέον μέσω της κλασικής ασφάλισης ζωής, δηλαδή κάλυψης θανάτου, ανικανότητας ή απώλειας εισοδήματος για την προστασία της οικογένειας, αλλά κυρίως μέσω επενδυτικών προϊόντων που αξιοποιούνται ως εναλλακτική τοποθέτηση κεφαλαίων. Στα unit linked ο επενδυτικός κίνδυνος μεταφέρεται σε μεγάλο βαθμό στον ίδιο τον ασφαλισμένο, γεγονός που μειώνει σημαντικά την πίεση κεφαλαίων για τις ασφαλιστικές εταιρείες. Γι' αυτό και τα προϊόντα αυτά εξελίχθηκαν σταδιακά στο βασικό μοντέλο ανάπτυξης της αγοράς ζωής.

> **Το 2025 οι νέες εργασίες στις παραδοσιακές ασφαλίσεις ζωής κατέρρευσαν στα 60,1 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας πτώση 55,8% μέσα σε μόλις ένα χρόνο.**

Το πιο κρίσιμο στοιχείο βρίσκεται στη σύνθεση αυτών των επενδυτικών προϊόντων. Από τα 768,6 εκατ. ευρώ των νέων unit linked του 2025, τα 548,2 εκατ. ευρώ αφορούσαν προϊόντα εφάπαξ καταβολών, δηλαδή προϊόντα που κάποιος βάζει μία φορά χρήματα, ενώ αυτά που προβλέπουν περιοδικές καταβολές ήταν 220,3 εκατ. ευρώ.

Η μεταβολή αυτή συνδέεται άμεσα και με την ολοένα και μεγαλύτερη «τραπεζοποίηση» των ασφαλιστικών εργασιών. Περίπου το 46% της παραγωγής των ατομικών ασφαλίσεων πραγματοποιείται πλέον μέσω τραπεζικών δικτύων bancassurance. Οι τράπεζες, σε ένα περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων καταθέσεων και αυξημένης ανάγκης για έσοδα από προμήθειες, προωθούν προϊόντα που μοιάζουν περισσότερο με επενδυτικές τοποθετήσεις παρά με παραδοσιακές ασφαλιστικές καλύψεις.

Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι η πιο ισορροπημένη ανάπτυξη της ασφαλιστικής αγοράς δεν στηρίζεται αποκλειστικά στην επένδυση, ούτε αποκλειστικά στην ασφαλιστική κάλυψη, αλλά στον συνδυασμό των δύο. Στις πιο ώριμες αγορές, ο βασικός κορμός ενός ασφαλιστικού προγράμματος είναι συνήθως η προστασία του ασφαλισμένου και της οικογένειάς του απέναντι σε κινδύνους όπως ο θάνατος, η ανικανότητα προς εργασία ή η απώλεια εισοδήματος. Πάνω σε αυτό το θεμέλιο χτίζεται στη συνέχεια η αποταμιευτική ή επενδυτική διάσταση του προϊόντος, με στόχο τη δημιουργία συμπληρωματικού κεφαλαίου για τη συνταξιοδότηση ή την κάλυψη μελλοντικών αναγκών. Υπό αυτή την έννοια, η αποταμίευση λειτουργεί ως συμπλήρωμα της ασφαλιστικής προστασίας και όχι ως υποκατάστατό της.

Κρίσιμο στοιχείο για την επιλογή ενός επενδυτικού ασφαλιστικού προϊόντος, είτε πρόκειται για πρόγραμμα περιοδικών είτε εφάπαξ καταβολών, δεν είναι μόνο η απόδοση που υπόσχεται, αλλά και το επίπεδο κινδύνου που αναλαμβάνει ο επενδυτής και οι προμήθειες που το συνοδεύουν. Ο ασφαλισμένος πρέπει να γνωρίζει αν τα χρήματά του τοποθετούνται σε συντηρητικά, ισορροπημένα ή πιο επιθετικά χαρτοφυλάκια, καθώς και πόσο κοστίζει η διαχείριση του προϊόντος. Οι προμήθειες αφαιρούνται κάθε χρόνο από την αξία της επένδυσης και μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά το τελικό αποτέλεσμα, ιδιαίτερα όταν το προϊόν διακρατείται για πολλά χρόνια. Για παράδειγμα, σε ένα τυπικό επενδυτικό πρόγραμμα περιοδικών καταβολών 1.000 ευρώ κάθε χρόνο, εάν η μέση απόδοση ανά έτος, εφόσον το προϊόν διακρατηθεί για 10 χρόνια, προβλέπεται ότι θα είναι 5,7% πριν από την αφαίρεση των επιβαρύνσεων, μετά την αφαίρεσή τους η καθαρή απόδοση μπορεί να περιοριστεί στο 2,4%.

> **Πέραν της απόδοσης, κρίσιμα στοιχεία για την επιλογή ενός unit linked προγράμματος είναι το επίπεδο κινδύνου για τον επενδυτή και οι προμήθειες που το συνοδεύουν.**

Ετσι για τον υποψήφιο ασφαλισμένο το βασικό κριτήριο επιλογής ενός επενδυτικού ασφαλιστικού προϊόντος δεν θα πρέπει να είναι η προσδοκώμενη απόδοση της επένδυσης, αλλά κυρίως η καθαρή απόδοση που θα παραμείνει μετά την αφαίρεση όλων των επιβαρύνσεων. Πρόκειται για τις προμήθειες, τα έξοδα διαχείρισης, τις διοικητικές χρεώσεις και τις λοιπές επιβαρύνσεις που αφαιρούνται κάθε χρόνο από την επένδυση και περιορίζουν το τελικό αποτέλεσμα. Σε πολλές περιπτώσεις δύο προϊόντα με παρόμοιες επενδυτικές επιδόσεις μπορεί να οδηγήσουν σε πολύ διαφορετικό αποτέλεσμα για τον πελάτη εξαιτίας του διαφορετικού κόστους που τα συνοδεύει.

Εξίσου σημαντικό είναι να γνωρίζει ο ασφαλισμένος τι συμβαίνει αν θελήσει να αποχωρήσει νωρίτερα. Σε πολλά επενδυτικά προϊόντα η επιβάρυνση εξαγοράς φτάνει στο 100% τον πρώτο ή και τον δεύτερο χρόνο και οι ποινές εξόδου μειώνονται ή μηδενίζονται μετά από αρκετά χρόνια διακράτησης. Αυτό σημαίνει ότι τα unit linked δεν είναι προϊόντα βραχυπρόθεσμης αποταμίευσης. Σχεδιάζονται για ορίζοντα δεκαετιών –τουλάχιστον 10 ετών– και η πρόωρη αποχώρηση μπορεί να αποδειχθεί ασύμφορη.

Την ίδια στιγμή η αγορά εξακολουθεί να στερείται ουσιαστικών φορολογικών κινήτρων που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη μακροχρόνια αποταμίευση και να κατασταθούν πιο προσιτά τα πραγματικά συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά προϊόντα. Στις περισσότερες ώριμες αγορές τα φορολογικά κίνητρα θεωρούνται βασικός πυλώνας ανάπτυξης της ιδιωτικής ασφάλισης και της συμπληρωματικής σύνταξης, καθώς ενθαρρύνουν τη συστηματική αποταμίευση σε βάθος δεκαετιών.